

ANGLIJA KRALJA ARTURJA

Po stopinjah slavnega mita

Piše: Miroslav Bertoncely

14

Na britanskem otočju so našli še šest podobnih kamnov. Vendar nimajo napisa v latinščini, temveč v irski pisavi "ogam", ki ima 20 znakov. Vsi napisi so iz 6. stoletja, ki je po irskih misijonarjih dobilo naziv "čas svetnikov" in se ujema z obdobjem kralja Arturja. Vkllesani verzi bi lahko bili deli misterioznega sporočila Ircev ali pa tajna komunikacija med keltskimi magičnimi duhovniki druidi?

Na mračnem in blatnem nabrežju leži ozki, 274 centimetrov dolgi Slaugtherbridge Stone. Voda ga je zlizala, toda napis je dobro ohranjen. Ker se velike črke prelivajo ena v drugo, jih je ponekod težko razbrati. Ali je ta črka A ali H, morda B! Kamniti stavek z omembo ali brez omembe Arturja ostaja vir asociacij in novih verzij. V tem je čar mitoloških sledov!

Incest in zarota

Artur je bil žrtev zarote, ki sta jo skovala njegova polsestra Morgana Vilinska in njen sin Mordred:

"Ko je kralj Artur zapustil Anglijo, da bi se spopadel s sirom Lancelotom, je vladanje deželi predal nečaku siru Mordredu, tega pa se je ta dvojni vitez razveselil kot le kaj. Kakor hitro se je počutil dovolj varnega, je dal razposlati nekaj ponarejenih pisem, češ da je kralj Artur padel v boju. Zatem se je v Canterbury okronal za kralja in priredil veličastno pirovanje, ki je trajalo petnajst dni. Ko pa se je končalo, je odšel v Winchester, poklical predse kraljico Guinevero in ji naznanil, da se bo takrat in takrat poročil z njo in naj se kar lepo loti priprav. Kraljici Guineveri je ledenela kri v žilah, ko je slišala njegove besede, saj je sira Mordreda sovražila iz dna duše, kakor je tudi on sovražil njo." (Andrew Lang, Legende o kralju Arturju, 1993).

Kljub zakonski (ljubezenski in seksualni?) nezvestobi je Guinevera ostala pozitiven lik. Vse življenje je bila prisiljena tajiti svoja čustva in se podrežati drugim, tudi državnim inter-

esom. Za svoja grešna dejanja se je pokorila za samostanskimi zidovi in tako nikdar ni dosegla popolne osebne sreče.

Njeno nasprotje je bila Morgana Vilinska, ki je fanatično zasledovala izključno lastne egoistične cilje. Bila je hčerka Arturjeve matere Igerne in

njenega prvega moža vojvode Goroisa Cornwallskega. Merlin jo je vpeljal v svet magije. Mladenka se je hitro učila in prekosila vrstnice ter prerasla v "boginjo čarovništva".

"Ona, prva med njimi, bolje obvlada umetnost zdravljenja, in po poti prekaša svoje sestre.

Umetniška upodobitev Morgane Vilinske, Arturjeve polsestre

Ta svet

Franjo Francič

13

Mama potrkaj s sendvičem.
A hočeš, da greva ven?
Ne, malo bi še gledala.
Prav, reče in potihoma zapre vrata za seboj.
Deklica preklopi na drug kanal.
V trenutku je soba polna krvi in klanja.

XXVI.

Zdaj je na srečo drugače, po telefonu kličeš agencijo, da ti uredijo srečanje, po telefonu rezerviraš sobo, po telefonu protestiraš, ker na kablu dajejo poden pornič. Dvometraš z petindvajset centimetrskim olupljenim kurcem, rine v malo, komaj polnoletno deklico. Vašo številko, pardon, šifro, reče na centrali, imate kakšne posebne želje, ker ste že dolgo naš član, se slini. Ne, rečeš, naj bo presenečenje. Torej, vse plačate vi, prišel bo, ni problema, še nas pokličite. Tako gre to, vse lepo dela, tip pa šepa, roka, vmes si ga meče na roko, da mu sploh stoji.

Z avtom je skok do obale. Stuširaš in razkomiš se. V sobi brni zeleno oko televizije, idiotsko omizje razglablja o mrtvem jeziku in slovničnih pravilih. Pred deveto pride plavalasi mačo. Resnično je presenečenje. Naližeš mu draj martini. Iz torbe zmeče pasove, lasuljo, umetne joške in umetnega kurca.

A hočeš, da napihnem tudi lutko?
Ne, samo sem pridi, rečeš in ga vzameš v naročje.
Pusti to sranje, rečeš.
Vse bolj grobo ga stiskaš, v strasti zagriže vanj.
Ležita na hrbtu in kadita.
Študent sem, reče, vsak cekin rabim. Kaj si ti po poklicu? sprašuje.

Raje ne povem, ne uganeš.
Duhovnik ali policaj.
Kako si vedel? si začuden. Objameš ga.
Ko se peljeta nazaj proti mestu prestolnici pokažeš na belo hišo ob cesti.
Vidiš, tu je živel črni angel, v tej hiši je ustrelil brata, očeta in mater, rečeš.
Zakaj mi to pripoveduješ? prestrašeno vpraša.
To smo mi, to pleme smo mi, takšni smo! zarezgetaš.
To je ta svet.

XXVII.

Ni težko umreti, če je šuš, kratek skok, hiter prelom, samo to crkavanje na obroke, to ne vodi nikamor. Kljub kemični obdelavi, se prebujajo vsaki dve, tri ure. Tik pred jutrom je bilo, bila sem popolnoma budna, kot da bi teža drugega telesa legla nate. Toliko nora in omamljena še nisi. Duh je bil, utelešen duh, rečeš v temo.

Mislila si iti za teden dni v terme na obali, samo, zakaj bi si lagala tudi ti, zakaj bi se šla to cirkuško igro, morda je trenutno res bolje, samo, rok je določen, odstopanja ni. O najmanj ne bom govoril, tudi o zgornji meji preživetja ne, medicina je zelo napredovala, veste, vse je odvisno od poteka razvoja. Do pet let pravijo.

To je ta svet, vse je napredovalo in nič se ni spremenilo. Ljudje hrepenijo samo za enim: ljubeznijo. Kako sentiš postajaš, kot da se ti mehčajo možgani, si rečeš, ko sediš na dolgem hodniku bolnice. Gledaš moškega, ki sedi na drugi strani lesene klopi, gleda te, vstaja.

O ateističnih učbenikih dr. Rodeta

K izjavam slovenskega nadškofa, Večer, 18. 3. 2000

Besede dr. Franca Rodeta so vselej vznemirljive. Takšne tudi hočejo biti. Priznajmo še, da so izjemno jasne in natančno odmerjene. Mož, ki jih je izrekel, ne skriva svoje pozicije; lahko bi rekli, da ga odlikuje neka strast, da je z vsem srcem pri stvari, za katero mu gre. Toda za kaj mu gre?

Večina piscev bo verjetno analizirala Rodetova akutno nepomirljiva in nevzdržna stališča. Na tem mestu bi želeli opozoriti le na znova odprto vprašanje šole. Da se s to šolo ne strinja, da ta šola ni njegova in da bi jo rad spremenil; o vsem tem je slovenska javnost že veliko slišala. Na predavanju v Mariboru smo slišali še, da ta šola ni naša. Naša? Dr. Rode si torej tukaj uzurpirira stališče, da govori v imenu vseh.

Uzurpacija besede "naša" ima zelo preprost retorični namen: nekdo nam želi povedati, kaj naj mi mislimo o zadevi. Želi govoriti v imenu vseh ljudi, ki jih ni poprej niti vprašal, ali to lahko stori. Toda to še ni vse! On celo želi misliti in vzgajati - namesto nas. Zato analizirajmo njegovo mnenje, da trenutni zakoni, ki veljajo v šolstvu, ignorirajo slovenske vernike. To dejstvo argumentira s tezo, da so učbeniki napisani v ateističnem duhu. Kaj to pomeni, ni povsem jasno. Po kakšnih kriterijih bi za ta ali oni osnovnošolski ali srednješolski učbenik lahko neproblematično trdili, da je bodisi ateističen bodisi teističen?

Tako kot za strokovne knjige in posamične znanosti smo doslej verjeli, da je pisanje učbenikov predvsem

vprašanje posameznih strok. Ali bi morali pisati učbenikov za matematiko, naravoslovne predmete (fiziko, kemijo, biologijo), tuje jezike, materin jezik, glasbo, likovni pouk in podobno upoštevati spoznanja krščanstva? In na kakšen način? Ali pa dr. Rode celo misli, da bi morali upoštevati spor med slovensko Cerkvijo in državo?

Po Thomasu Kuhnu učbeniki prezentirajo bazično in paradigmatična načela neke znanosti. Mogoče si je zamisliti, da bi bili pisari kakšnega učbenika za fiziko verni. Vprašanje, ki se zastavlja, pa je, ali bi takšno dejstvo kaj spremenilo vsebino njihovega dela, kot si to domišlja nadškof. Sami odkrito dvomimo. Vsebinsko in obliko posameznih poglavij verjetno narekujejo dejavniki, kot so: zgodovina in spoznanja same stroke, didaktična izhodišča, ki upoštevajo starost učencev, ki jim je učbenik namenjen, program, ki ga obiskujejo ipd. Poleg tega omenimo, da morajo biti eksperimenti, ki jih opravijo učenci pod vodstvom pedagogov, objektivno preverljivi, zasnovani tako, da jih lahko z ustreznimi didaktičnimi pripomočki ponovi prav vsak učenec.

Če posamezna znanost že ne uspe biti čisto neideološka, pa je v njeni naravi ta možnost, da je progresivna in ne dogmatska. Posamezne hipoteze neke znanosti zahtevajo vselejšnjo preverljivost stališč. Predpostaviti, da je lahko neki učbenik fizike napisan v ateističnem duhu, pomeni dejansko pristati na popolno nerazumevanje bistva znanosti.

Dr. Rode govori o šoli v "spoštovanju vsakega prepričanja". Če si že poskusimo zamisliti teistično navdihnjene učbenike, potem ni nobenih posebnih razlogov, da bi kakšen učbenik biologije smel kaj bolj predstaviti stališča krščanstva kot pa tezo Ericha von Dänikena, ki pravi, da smo ljudje

VÁŠI ODMEVI

nastali po eksperimentu neke višje razvite nezemeljske civilizacije - vsa stališča, ideje in predlogi morajo biti podvrženi enakemu kritičnemu preizkušu. To pomeni, da mora vsak učenec, tako kot znanost, gojiti kritičnost oziroma možnost, da nekega prepričanja ne sprejme na pomanjkljivih temeljih.

Torej je prav, da se pisari učbenikov ravnajo po objektivnih spoznanjih posameznih področij in ne po svojih lastnih subjektivnih videnjih in tudi ne po subjektivnih željah kakšne ideologije ali religije. Da je resnično tako, bi se lahko prepričali s primerjavo učbenikov med tistimi evropskimi državami, ki imajo različno zakonodajo, ko gre za odnos države in Cerkve. Če takšna primerjava ne pokaže bistvenih odstopanj, tedaj smemo v nastopu dr. Rodeta videti neargumentirano ideološko in predvsem subjektivno govorjenje, ki bi se mu moral vsak znanstvenik ali šolnik, če naj zagovarja avtonomijo svojega področja, z vsilo upreti.

Zofijini ljubimci, neodvisna iniciativa s humanistično vizijo: Andrej Adam, Boris Vežjak, Friderik Klampfer, Irena Vekić, Maribor

Še vedno smo v socializmu (2)

Ob izjavi dr. Draška Veselinoviča, Večer, 18. 3. 2000

Večer je 18. 3. 2000 poročal o stališčih direktorja Ljubljanske borze (LB) dr. Draška Veselinoviča: Slovenija naj bi bila z eno nogo in pol in s tri četrt glave še vedno v socializmu,

vse dogajanje pa naj bi še vedno temeljilo na dogovorni ekonomiji. Zato naj bi imela borza velike težave pri uveljavljanju vsega, kar je kje drugje normalno. Že mogoče, vendar je tudi LB primer takega obnašanja.

Naj opozorim dr. Veselinoviča na dogovarjanje z Agencijo (za trg vrednostnih papirjev) pri sesuvanju vzajemnih skladov Proficia Dadas v letu 1996. Naj ga spomnim na njegovo (zaušno) pismo direktorju Agencije, s katerim je 9. 4. 1996 odgovoril na pobudo Agencije in ji potrdil verjetnost manipulacije v sistemu Dadas, o kateri je Agencija javno spregovorila 28. 3. 1996; v pismu kot dokaz za manipulacijo navaja prav novinarsko konferenco Agencije dne 29. 3. 1996 in predlaga sestanek z Agencijo, da bi opredelili bodoče sodelovanje. Naj ga spomnim na njegov razgovor z zelo dobro obveščeno Mijo Repovž v Delu (7. 12. 1996) in "izjavo Agencije, da so vas morali k vsem ukrepom prisiliti".

Temu je sledil insceniran proces na častnem razsodišču LB, ki se ga ne bi sramovali v najbolj trdih socialističnih časih (isto velja za njegov dopis predsedniku komisije za gospodarstvo državnega sveta dne 27. 5. 1996). Štiri leta pozneje se zdijo takratni aplikacijski posli, ki naj bi bili manipulacija cen, malenkost v primerjavi s kasnejšimi posli te vrste; naj spomnim samo na nakup in kasnejšo prodajo svežnja delnic Dolenjske banke, na nakup delnic Dela, prodajo državnih delnic Petrola in Istrabenza ipd. Najbolj licemersko pri tem je, da je prav LB po prehodu na elektronsko trgovanje 15. 12. 1995 zakrivila, da je bilo trgovanje z aplikacijami in svežnji vključeno v izračun povprečnega tečaja. Pa čeprav je bila prav LB s sklepom 18. seje strokovnega sveta

Agencije (31. 8. 1994) zadolžena, da se podatki o sklenjenih aplikacijskih poslih ne bodo vključevali v tečajnico LB.

Takratni ukrepi Agencije (enostransko zaprtje skladov), ki so bili v nasprotju s slovensko zakonodajo, so uničili domače varčevanje v vzajemnih skladih, povzročili zlom borznega trga, razvrednotili vložena sredstva domačih vlagateljev, uničili primarni in sekundarni finančni trg. Kar ni bilo dovoljeno domačim, so lahko počeli tuji vzajemni skladi in pri tem dobro zaslužili. Direktor LB temu očitno pritrjuje, ko govori o "opravljanju vloge prerezovanja lastništva". LB, "očiščena" domačih vlagateljev tudi s sodelovanjem LB, si še do danes ni opomogla, zato si dr. Veselinovič krčevito prizadeva za liberalizacijo trga in dostop tujih investitorjev. Vsaka borza temelji na domačem varčevanju, ki mu je tuje samo začimba in ne nadomestek. Čas bi bil, da si LB izpraša lastno vest, se izpove preiskovalni komisiji državnega zbora ter opraviči razlaščenim slovenskim vlagateljem v vzajemne sklade.

V kapitalističnem svetu se doktorat objavi v obliki člankov v priznanih mednarodnih revijah ali kot knjiga v mednarodni založbi - da je dosegljiva mednarodni strokovni javnosti in njeni kritiki. Na objavo doktorata (ne aforizmov) dr. Veselinoviča še čakamo. Dr. Veselinovič je doktoriral že globoko v kapitalističnem obdobju in prav zanima nas, kje sta bila takrat njegova glava in obe roki. Upam, da ne bo imel "zelo velikih težav" pri objavljanju doktorata na način, kot "je kje drugje normalno".

Prof. dr. Peter Glavič, Ruše